

..העולם הזה" התחקה על מוצאה של אלישבע

וגילה סיפור מופלא של אלף לילה ולילה

האב המיסתורי

וכחול-עיניים, שהיה מבוגר ממנה בשנה אחת. במקצועו היה אלפרד, בעל הנתיבות הפולנית, סוחר. אלפרידה הגדירה את עצמה כמחוסרת מקצוע או משליחיד. אלפרידה נישאה לאלפרד בטכס שנשואין אורחי שנערך באיטליה. אולם אחרי שני שנות שהיה בפלשתינה (א"י), היא הגיעה להכרה שנשואין אורחיים אינם מוכרים כנשואין תופסים בעיני בני העדה היהודית. משום כך חזרו בני הזוג ציוס ונישאו, הפעם בנשואין רבניים.

חתונתם הדתית החזרת נערכה בשלהי שנת 1940, בלשכת ועד הקהילה בתל-אביב. נשואין אלה לא התניחו מעמד אלא כארבע שנים נוספות. בינואר של שנת 1945 הם הגיעו לקיצם בטכס גירושין רשמי שנערך אף הוא במשרדי ועד הקהילה. הפעם בירושלים, לשם עברו בני הזוג ציוס להתגורר. בנוכחות שני בחורי ישיבה ערך הרב הירושלמי תנחום פראנק את גירושיהן ב-22 בינואר 1945.

לחאריך זה יש חשיבות רבה. שכן ביום בו קיבלה גט פירוטין מבעלה, היתה אלי-פרידה ציוס, אז בת 32, בחודש השלישי להריונה.

כעבור שישה חודשים, ב-30 ביולי 1945, היא ילדה בבית-החולים אסותא בתל-אביב בת ממלטיבו.

בתעודת הלידה המנדטורית (מספר 446673) שהוצאה עליידי מחלקת הבריאות של ממשלת פלשתינה (א"י), ניתנו כל הפרטים בקשר לאם היולדת: אלפרידה ציוס, בת 33, יהודיה, שכתובתה היא רחוב יוסף הנשיא 8 בתל-אביב. כאשר לאב נמחקו כל המשבצות שהיו צריכות להכיל את פרטיו. לא נאמר בהם דבר לגבי זהות האב.

אותה תעודת לידה, מכיזה עוד שני פרטים מוזרים ביותר: נתינותה של הבת, כנתינון תה של האם, נרשמה אז כנתינות עיראקית.

כאשר נערך רישום הלידה לראשונה, ב-19.8.45, כשלושה שבועות אחרי הלידה, עדיין לא צויין ברישום שמה של הבת הנדרש לה. רק כעבור יותר מחודש ימים, ב-23.9.45, הוסף ברישום שמה של הבת הנולדת: אליזבת-רוזולפינה. בהערה בכתב-יד שחוספה עלי-גבי תעודת הלידה, נאמר כי שם הילדה הוסף בתאריך מאוחר יותר בתצהיר שהוא נספח לתעודת הרישום המקורית.

מסתבר שהתעלומה סביב זהותה האמיתית של אליזבת ציוס, לא התעוררה רק בשבועות האחרונים, עקב פירסום פרשת יחסיה עם שריהביטחון משה דיין, היא היתה קיימת מרגע לידתה.

אב אחרי 15 שנה

יוזי סובה יכולה להיות לאם, עולה חדשה מצ'כיה לארץ-ישראל המנדטורית, לרשום את נתינות בתה שנולדה כעיראקית?

שאלה זו לא התעוררה במשך כחמש עשרה שנים. אלפרידה ציוס, עברה אחרי גירושיה להתגורר בידת אמה בתל-אביב. היא התפרנסה למחייתה כמוכרת סיגריות בקפה נוגה, מול מוגרבי, שהיה בשנות הארבעים אחד המרכזים החברתיים של תל-אביב. ותיקי תל-אביב זוכרים את היאשה הבלגית שהיתה מתהלכת בין הישולחנות שזכוכן סיגריות קטן תלוי בחיגורה על צווארה.

לא עברו חודשים רבים ואלפרידה נישאה בשנית. היא התחתנה עם הימאי הרברט קאהן, לו ילדה כעבור כשנה בן. נשואיה לקאהן הביאו גם אב לבתה אליזבת-אלישבע. כאשר קמה המדינה ומשרד הפנים של מדינת-ישראל העצמאית ערך

העתיק אף ציוס	1	שם הילוד	אליזבת-רוזולפינה
	2	המין	נקבה
העתיק אף ציוס	3	שם המשפחה	ציוס
	4	מקום הלידה	תל-אביב
העתיק אף ציוס	5	תאריך הלידה	1945
	6	שם האם	אלפרידה ציוס
העתיק אף ציוס	7	שם האב	השם הפרטי
	8	אזרחות הילוד ביום הלידה	השם הפרטי

האזרחות - עיראקית
העתק תעודת-הלידה של אליזבת ציוס שהוצא עליידי משרד-הפנים הישראלי. לפי תעודה זו היתה אזרחותה של אלישבע-אליזבת ביום לידתה אזרחות עיראקית. למרות שאמה היתה אזרחית צ'כית והיא נולדה בתל-אביב. במשבצת המיועדת לפרטים אישיים של האב, לא נאמר דבר. התעודה הוצאה באיחור של שבועות אחדים.

מבטחה על פס הברזל
תל-אביב
AFFIDAVIT

UU1737

I, the undersigned ALFRED CZYZES, of 4520 Broadway, New-York, U.S.A., make oath and say as follows:

- In December 1944 or January 1945, before our divorce, my wife, who is now Mrs. Elfriede Barshell, made an executed a declaration at the office of Dr. Emanuel Rosenberg, advocate at Jerusalem, declaring in my presence that her child to be borne is not from me and that her natural father is - as I remember the name - a man named Naim Bagdadi, who was at the time of Iraqi nationality.
- Dr. Emanuel Rosenberg, advocate, left Israel permanently in the year 1948.
- The cause of our divorce with Mrs. Elfriede was her adultery out of which was the child Elisabeth RudolFINE borne.
- Mrs. Barshell knows my cousin, Mr. David Balaban and his

עדות הבעל
זוהי הצהרתו בשבועה של אלפרד ציוס, בעלה לשעבר של אמה של אלישבע, שניתנה בפני קונסול ישראל בניו-יורק. בתצהיר זה טוען ציוס כי אביו של אלישבע היה אחר, נעים בגדאדי.

מגולל דראמה אנושית מרתקת ומוזעזעת. המאפיינת בצורה סמלית את גורל תושבי הארץ הזו. משם משה דיין קשור בצורה כה כששמו של משה דיין קשור בצורה כה הדוקה לסיפור זה. הרי חשיבותו ומשמעותו הם מעל ומעבר לתוכן העובדתי שלו. אלפרידה ציוס, אמה של אלישבע, שהיא דמות-מפתח בפרשת אלי-

..אני מקדיש את רוב מחשבתי ורוב הקאריירה שלי לחיפוש דרכים, איך לחיות עם הערבים..."
שר-הביטחון משה דיין בראיון לטלוויזיה הבריטית הבלתי-תלויה.

מי בלי שידע מוכר, ואולי מבלי ש-ה הקדיש לכך מחשבה, הקדיש שרי הביטחון משה דיין כשנתיים מהקאריירה שלו, לחיפוש דרך איך לחיות עם הערבים, בצורה יוצאת-דופן מאוד. היו אלה שנות מלחמת ההתשה, 1970-1969, בהן קיים קשרים אישיים הדוקים ביותר עם אלישבע (אליזבת) ציוס - אותם קשרים המוכרים כיום בתואר "פרי שם אלישבע".

משה דיין אולי לא ידע על כך בעת שאלישבע היתה אהובתו - כי הצעירה בחברתה בילה בנסיבות אינטימיות ביותר אינה אלא בתו של ערבי. לא ערבי ארץ-ישראלי, כי אם ערבי שהיה בשעתו בעל אזרחות עיראקית והנמצא כיום, קרוב ל-ודאי, בארץ ארץ-ישראל. זאת בהחלט אחת הדרכים לחיות עם הערבים.

יריעה זו, שהיא ספיה לפרשת אלישבע המקורית, מהווה תפנית חדשה בפרשה, זורקת אור חדש על הצד הציבורי של אותה הרפתקת אהבים פרטית של שריהביטחון.

דראמה סמלית

כאשר מוצץ העולם הזה לראשונה את "פרשת אלישבע", הושוותה הפרישה לפרשת פרופימו הבריטית, כונתה כ"פרשת פרופימו הישראלית". רבים מי קוראי סידרת הכתבות בפרשה זו יכלו להגיע למסקנה כי הגדרה והשוואה זו הן בהחלט מוגזמות.

פרופימו, מי שהיה שריהגנה הבריטי בראשית שנות ה-60, נאלץ בשעתו להתפרט ממשרתו בעקבות יחסיו עם נערת השעשועים כריסטיין קילר, שבעת שקיימה את יחסיה עימו ניהלה יחסים מקבילים עם קצין חייליהם הסובייטי אשר עבד ב-שגרירות ברית-המועצות בלונדון.

נקודה מסוימת ב"פרשת אלישבע", מל-כד העובדה ששני גיבורי הפרשה היו שריהביטחון של ארצותיהם, היא שהביאה לעריכת ההשוואה בין "פרשת אלישבע" לפרשת פרופימו, אלא שבשעה שהדברים הגיעו לפירסום, הם היו מבוססים על שמועה בלבד.

היתה זו השמועה כי אלישבע ציוס, אהובתו של שריהביטחון במשך שנתיים, היא בתו של ערבי, החי מחוץ לגבולות מדינת-ישראל.

בשעת פיצוץ "פרשת אלישבע" לא היו כל הכוחות ממשיות לביטוסה של ידיעה זו ומשום כך היא לא פורסמה, למרות חשיבותה להבנת היבטים הציבוריים של הפרשה.

סידרת הכתבות על "פרשת אלישבע" של משה דיין בהעולם הזה, הסתיימה מי-שום כך, כשסימן שאלה גדול מרחף מעל זהותה ומוצאה של האשה המכונה אלישבע ציוס. היתה זו חידה מיסתורית נעדרת פיתרון.

רק עתה, אחרי שנאספו ונמצאו כל ההוכחות והראיות לביטוסה מעי-נה זו, מופר הדגש מעל זהותה של מי שהיתה אהובתו של שריהביטחון, אשר קיבלה מדינו סכום של 10,000 ל"י, כדי להימנע מזהגיש נגדו תביעה על הפרת הכתבות שנשואין.

זהו סיפור הגרסה כלקוח מאגדות אלף לילה ולילה שסיפרה שחרודה. גם ללא מעורבותו של שריהביטחון בתוכו, הוא